

Lund den 30 september 2015

Socialdepartementet

YTTRANDE

Remiss

Socialdepartementet, 103 33 Stockholm

Regeringsuppdrag

Rapport 2014:38

Översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m.

Boverket december 2014

Förbundet FÖR Delaktighet och Jämlikhet lämnar här sina synpunkter på rubricerad remiss.

Sammanfattning

Det är bra att man ser över lagen om Bostadsanpassning.

Det viktiga är att stärka de enskilda sökandes situationer och förstärka rättsskyddet för dem. Vi vill betona att det är en rättighetslagstiftning där den enskildes individuella behov ska tillgodoses. Som sökande nagelfars man i detalj gällande sina funktionsnedsättningar med ingående intyg och egna beskrivningar - och ifrågasätts. Man ska bevisa att det man ansöker bidrag till är nödvändigt för att bostaden ska vara ändamålsenlig.

Något som inte finns med som lagförslag men som finns i Boverkets anvisningar idag, och som har med rättssäkerheten att göra, är att besluten också skriftligt ska innehålla vad som avslås och motiveringar till detta. Detta måste finnas med i lagen för att garantera rättssäkerheten och möjligheterna att överklaga ett beslut.

Tyvärr är erfarenheten från vår sida att sökanden ofta kan få muntliga nej men när man från kommunens sida tvingas svara skriftligt kan man inte motivera sina avslag utan det blir tillstyrkande.

På en del punkter är anser vi att man i lagförslaget förstärker för brukaren i medan man i andra punkter gör försämringar. Vi återkommer till de olika delarna nedan under respektive punkt i Rapporten.

Man skriver på många ställen i Rapporten att den bidragssökanden inte ska drabbas av egna kostnader för den behövliga bostadsanpassningen vilket vi håller med om och vill understryka! Men det behöver förtydligas mycket klarare. Vår erfarenhet är att det mycket ofta förs diskussioner från kommunernas håll just om att den sökanden kan få ett bidrag om de är villiga att betala vissa saker själva - saker som i själva verket är bidragsberättigade.

9.3 Särskilda boendeformer ska inte längre anpassas med stöd av bostadsanpassningsbidra

Bostadsanpassning är en rättighet för den enskilde. Boverkets förslag innebär att denna rättighet ersätts med en myndighetsskyldighet. Detta är en försämring för den enskilde.

Vi anser att det även fortsättningsvis ska vara möjligt att lämna bostadsanpassningsbidrag för annan särskilt anpassad bostad enligt LSS, eftersom det gäller bostäder i det ordinarie bostadsbeståndet. Förslaget har en allvarlig negativ effekt genom att de personer som dessa bostäder vänder sig till tillhör de av oss som har mycket omfattande rörelsenedsättningar. De har därför ett stort behov av individanpassning av den fysiska miljön - utformningar som enligt bygglagstiftningen inte görs i det aktuella bostadsutbudet.

Förslaget har vidare en allvarlig negativ effekt för personer som enligt LSS fått beslut om lägenhet i gruppboende genom att de personer som dessa bostäder vänder sig till tillhör de av oss som har mycket omfattande funktionsnedsättningar av olika slag. De har därför ett stort behov av individanpassning av den fysiska miljön, som långt ifrån alltid kan förutses i det aktuella utbudet av gruppboende.

Vidare måste det vara möjligt att få bostadsanpassning till en bostad där omsorg ges i familjehem enligt 9 § 8 LSS. Förslagen till 4 § och 5 §1 måste samordnas.

9.4 Fastighetsägarens medgivande

Det är bra att det lyfts in i lagen att den bidragssökanden av fastighetsägaren inte får krävas på att bekosta återställning vid avflyttning.

Däremot är det inte acceptabelt att det fortsättningsvis också ska krävas medgivande från en styrelse i en bostadsrättsförening för att få göra bostadsanpassning inne i den enskildes bostad. Som innehavare av en bostadsrätt kan man göra alla de förändringar man själv vill (såvida det inte gäller att riva bärande väggar) utan styrelsens medgivande. Om alla människor ska behandlas lika måste man även som person med funktionsnedsättning få

göra de förändringar man behöver i den enskilda bostaden utan att det ska ha betydelse hur dessa ändringar finansieras. Om man hade råd att bekosta dem själv skulle ju ingen ha åsikter om ändringarna.

9.5 Återställningsbidrag

Att anvisningsrätten tas bort är bra! Även om den inte - vad vi vet - används speciellt mycket är den inte av godo. En bostadsanpassning är ju individuell. Hur man då kan tänka att en individuellt anpassad bostad också ska passa en annan person som behöver sin individuella anpassning förefaller oss underligt.

Också förslaget att göra det lättare för fastighetsägarna att få återställningsbidrag för att lättare få deras medgivande till bostadsanpassningen anser vi också är ett steg åt rätt håll.

9.6 Bostadsanpassningsbidrag för att anpassa och komplettera fasta funktioner

sid 69: Gällande fasta funktioner så är t ex resonemanget om tvättmaskin i en hyreslägenhet helt fel. Även om tvättstugan rent fysiskt är tillgänglig enligt byggreglerna så kan man av rörelsehinderskäl inte tvätta i den i alla fall. Man ska kunna få med sig smutsvätten och tvättmedel dit och ren tvätt och tvättmedel därifrån. Man ska också kunna nå tvättmedelsfack och kunna hantera reglagen på maskiner och komma intill de olika apparaterna, hänga upp tvätten osv. Detta regleras inte i BBR och är i de allra flesta fall inte användbart - inte heller för personer med synnedsättning. Då måste man kunna få bidrag till tvättmaskin för att få likvärdiga förhållande till tvättmöjligheter som resten av de boende i fastigheten.

Vi känner till fall där man via hyresvärden får hyra en tvättmaskin i bostaden och tvingas hänga tvätten på tork på linor i duschutrymmet - och betala extra via hyran för detta!

sid 70: Vi vänder oss mot att man ska ändra så att bostadsanpassning inte ska ges om man kan få hjälpmedel via landsting eller kommun. En sådan ändring ger möjligheter för kommuner, där man har svårt att förstå hur livet kan vara för en person med funktionsnedsättning, att finna på för brukaren i praktiken oanvändbara förslag. Självklart ska anpassningarna inte göras dyrare än nödvändigt.

Men vad är då det i varje enskilt fall?

Sådana för person med rörelsenedsättning dåliga lösningar görs redan idag inom ramen för bostadsanpassningsbidraget för att spara pengar t ex duschkabiner med brant ramp eller högt steg in istället för ordentligt våtsäkrad duschplats utan nivåskillnad - så att man ska kunna klara sig själv så långt möjligt.

Eller man får en lös toastolsförhöjare, som är svår att hålla ren och dessutom ostadigare, istället för en sockel under toalettstolen eller en ny högre toalettstol - för att den första lösningen är billigare.

Från annat håll har det redan i förslag till remissvar till denna Rapport förekommit idéer om att man även ska hitta lösningar inom andra stödsystem t ex via Försäkringskassans bilstöd. Eller att den bidragssökande istället för bostadsanpassningar ska tvingas köpa produkter på öppna marknaden - "till en rimlig kostnad" - så att kommunerna dels slipper kostnaden eftersom det är lösa inventarier och sedan också slipper reparationskostnaderna - eftersom kommunen inte betalt anpassningen!

9.7 Bostadsanpassningsbidrag till vissa brandskyddsåtgärder

Förslaget om utökning av möjlighet till bostadsanpassningsbidrag till brandskyddsåtgärder anser vi mycket bra! Det är dock viktigt att utreda vem som ska stå för kostnaderna för de eventuella vattenskadorna, som kan uppkomma vid sådana tillfällen. Och hur gör man med detta skadestånd om t ex släckningssystemet sätter igång p g a rökning eller av slarv.

9.8 Bostadsanpassningsbidrag för att värna integriteten

Detta är alltid en viktig fråga när man har andra än familjemedlemmar som ständigt befinner sig i bostaden för att hjälpa en av familjemedlemmarna. Speciellt viktigt är det när det gäller barn, som har behov av personliga assistenter. Och när dessa barn har syskon! Det kan vara barn som är utåtagerande och störande för övriga familjemedlemmar och som själva har behov att kunna dra sig undan med sin personliga assistent. En relation mellan en assistansberoende person, särskilt om hen behöver assistans under dygnets alla timmar eller större delen av dygnet, och hens personliga assistent är i sig krävande för båda parter p g a den ständiga närheten till varandra. Om det finns möjlighet för assistenten att dra sig undan fysiskt och med hänsyn till den assistansberättigades behov av hjälp är det positivt för relationen. Tydliga sådana vinster är att personalomsättningen minskar och att onödiga friktioner kan undvikas. Det ger också större möjlighet att värna om integritetskänsliga frågor som hör privatlivet till.

9.9 Bestämmelsen om väsentligen andra orsaker preciseras

Vi tillstyrker förslaget att man som sökande av bostadsanpassningsbidrag ska erhålla detta även om åtgärden behöver utföras för att byggherren inte uppfyllt gällande bygglagstiftning när huset byggdes eller byggdes om. Men vi håller också med om att det måste till en möjlighet att enligt lagen då kräva byggherren eller fastighetsägaren på kostanden för åtgärden. Risken är annars uppenbar att många byggherrar kommer att strunta i att följa tillgänglighetsbestämmelserna i lagstiftningen. Om den felaktiga utformningen skulle vara godkänd i ett bygglov så är det ju i så fall kommunen som gjort fel och får självklart stå för kostanden!

9.10 Bostadsanpassningsbidrag vid byte av bostad

Boverkets resonemang om kraven vid byta av bostad uppfattar vi på vissa punkter som bra men på andra punkter som förvirrande. Att på dagens bostadsmarknad i de större orterna kunna hitta en bostad för att sedan hinna få ett förhandsbesked om man skulle medges bostadsanpassning innan den bostaden har gått till någon annan spekulant förefaller svårt vilket Boverket också konstaterar. Men man måste i lagstiftningen vara tydligare med vad som krävs för att man ska få

bostadsanpassning vid byte av bostad. Idag råder det väldigt olika regler beroende på vilken kommun man bor i. Och vi håller med Boverket i att det måste vara den enskildes val var man väljer att bo. Att man skulle välja att bo nära en vårdinrättning förefaller oss vara relevant för ytterst få personer.

9.13 Återanvändning av produkter som tidigare finansierats med stöd av bostadsanpassningsbidrag

Återanvändning av en begagnad produkt ska, som också Boverket föreslår, vara frivilligt från bidragstagarens sida. Eftersom bostadsanpassningen är individuell är det långt ifrån alltid som tidigare produkter passar just den sökande. Vidare är det av största vikt i sådana fall att den återanvända produkten är fullvärdig med en ny produkt så att det inte blir en sämre anpassning med kortare livslängd och som kommer att hindra den sökanden att få en ny anpassning om den utförda inte skulle fungera.

Att kommunen skulle få ta över rollen som upphandlare av många anpassningar samtidigt (gäller inte om kommunen fått fullmakt att upphandla för den enskilde sökande) och upphandla enligt LOU ser vi som ett allvarligt ingrepp i den enskildes möjligheter att få den individuella anpassning som är nödvändig. Ett sådant förslag får inte gå igenom! Detta skulle komma att begränsa valet av lämpliga produkter eftersom man måste hålla sig till de upphandlade. Följden blir då att den enskilde inte kan få den individuella anpassning som krävs.

9.14 Möjlighet för fastighetsägare att överta bostadsanpassningsbidrag

Även om det idag är svårt för en sökanden att handlägga ärendet och behöver hjälp från kommunen så är förslaget att fastighetsägaren i vissa fall skulle överta bidraget ett mycket dåligt förslag ur rättssäkerhetssynpunkt! Den sökande måste istället ges möjlighet till full kontroll över att åtgärderna utförs så att de blir användbara!

Att fastighetsägaren ska ha full kontroll över den närmare utformningen, valet av entreprenör och sköta eventuella kontakter med byggnadsnämnden och ha kontroll över att åtgärden genomförs kommer att medföra att det blir problem med att åtgärderna genomförs på ett korrekt sätt. Det är ju Konsumentköplagen som gäller i dessa ärenden. Den enda möjlighet en sökande har - om en åtgärd inte blir rätt utförd - är att hålla inne betalning tills felen är rättade. Om kontrollen över åtgärdernas utförande och betalningen för arbetet skulle övergå till fastighetsägaren är den sökande i händerna på någon som troligtvis i de flesta fall inte har någon kunskap om människor med funktionsnedsättningar och definitivt inte om de individuella åtgärder som måste vara exakta för att bostaden ska fungera för den sökande.

Vi har kännedom om väldigt många fall där även kommunernas tjänstemän, när ansvaret för utbetalningen överlätits till dem av den sökande, har betalat ut pengar till entreprenören före man har kontrollerat att åtgärderna är rätt utförda. Bidragstagaren har då inga påtryckningsmöjligheter gentemot entreprenören och får inte till stånd rättelse. I sällsynta fall har någon kommun insett sitt misstag och bevilja nytt bidrag för rättelse av begånget fel. Annars har felen kvarstått.

9.15 Övriga frågor; en ny lag om bostadsanpassningsbidrag, handläggningsbestämmelser, m.m.

Vi anser att man måste föra in i 17 § att besluten SKA vara skriftliga - inte bara antyda det underförstått.

Något som inte finns med men som finns i Boverkets anvisningar idag är att besluten också ska innehålla vad som avslås och motiveringar till detta. Detta måste finnas med i lagen för att garantera rättssäkerheten och möjligheterna att överklaga ett beslut.

Vi har väldigt många exempel på att muntliga NEJ blivit skriftliga JA när den sökande krävt att få besluten skriftligt!!!

Avsnitt Författningskommentarer, 6§, sid 124:

Utifrån lång erfarenhet av ärenden gällande bostadsanpassningar ser vi det vara av yttersta nödvändighet att det som i Rapporten skrivs på sid 124 i Författningskommentarerna understryks med emfas. Det gäller alltså att en person med funktionsnedsättning ska kunna använda sin bostad självständigt även om det i och för sig kan finnas andra hushållsmedlemmar eller andra som skulle kunna utföra sysslorna. Det hör snarare till vanligheterna att man från kommunernas sida (och även från Förvaltningsrätterna) argumenterar med just att andra närvarande kan utföra uppgiften åt personen med funktionsnedsättning istället för att bostadsanpassa.

Lund som ovan

Förbundet FÖR Delaktighet och Jämlikhet
<http://www.fordelaktighet.se/>

Lars Hagström
Ordförande

Adressuppgifter

c/o Lars Hagström
Sunnanväg 2P
222 26 Lund

Tel: 046-2118180